

2018 DÜNYA FUTBOL ŞAMPİYONASINDA TARAFTARLARIN RENKLERİ KULLANIMI USE OF SUPPORTERS COLORS IN 2018 THE WORLD FOOTBALL CHAMPION

Gülten İMAMOĞLU*
Feyzullah KOCA**

Öz

Bu çalışmada 2018 Dünya futbol şampiyonasında taraftarların renkleri kullanımı ve şovları ile sahalardaki değişik kökenli futbolcuların çok kültürlülüğe etkisi üzerinde durulacaktır. Literatür taraması yapılmıştır. 2018 Dünya futbol şampiyonasında taraftar kendi ülkelerinin renklerinden de etkilenecek şekilde değişik canlı renkleri giysilerinde ve vücutlarında sergilemişlerdir. Özellikle baş, yüz ve karın bölgelerini değişik renklerle boyayarak dikkat çekmeye çalışmışlardır. Yine renklerle birlikte bazı sembollerini de kullanmışlardır. Özellikle kadın taraftarlar kullandıkları canlı ve değişik renklerle bu turnuvayı daha renkli hale getirmişlerdir. Taraftarların kullandığı canlı ve değişik renkleri ve renk kombinasyonları, güler yüzlü ve güzel görünümlü ve formda kadınlar ile ilgi çekmiştir. Futbol sahadaki takımların farklı kökenli futbolcuları ve renkli taraftarları ile birlikte farklı kültür ve dinler arasında iletişime, diyaloga, halklar arasında barış ve dayanışmaya teşvik eden bir fırsat olarak görülmüştür.

Sonuç olarak 2018 Dünya futbol şampiyonasında seçilen canlı ve değişik renk kombinasyonları formda kadınlar veya erkekler üzerinde şampiyonaya ilgiyi artırırken çok kültürlülüğe de katkı sağlamıştır. Takımlarda değişik kökenli futbolcular ve taraftarların kullandığı renkler bazı renkli semboller ile birleştiğinde çok kültürlülüğün yayılmasına etki edebilir. Futbol; taraftarlarının taşıdıkları değişik canlı renkler, yaptıkları şovlar ve sahalardaki değişik kökenli futbolcuları ile Dünyada çok kültürlü toplum barışına hizmet edebilir.

Anahtar Kelimeler: Futbol, Taraftar ve Renkler.

Abstract

This study will focus on the use of the colors of the fans in the 2018 World Soccer Championships and the effects of their shows on the multiculturalism of the various footballers on the field. Literature scanning was done. Supporter of 2018 World football champion were impressed by the colors of their countries and exhibited their different colors on their clothes and their bodies. Especially the head, face and abdomen was painted with different colors to try to attract attention. They also used some symbols with colors. Particularly female fans made this tournament more colorful with the vibrant and different colors they used. The vibrant and varied colors and color combinations used by the fans attracted women with a live and beautiful appearance and form. Football Communication between different cultures and religions, as well as football fans and colorful fans of the field teams, has been seen as an opportunity to encourage peace and solidarity among the peoples.

As a result, the live and different color combinations selected at the 2018 World Soccer Championship contributed to the multiculturalism while increasing the form of women or men on the championship. The colors used by footballers and fans of different origins in teams can influence the spread of multiculturalism when combined with some colorful symbols. Football; can serve the multicultural society in the world with the different vivid colors that their fans carry, the shows they perform and the footballers of different origins on the field.

Keywords: Soccer, Fans and Colors.

GİRİŞ

Dünya futbol şampiyonası dünyanın neredeyse her köşesinde takip edilen kültürel kimliklerden oluşan bir vitrindir (Sonntag ve Ranc, 2015). Dünya Futbol şampiyonaları farklı kültür ve renklerde insanların ve onların kullandıkları renklerin bir arada sergilendiği organizasyonlar haline gelmiştir. İnsanlar eğlenceli görüntülerle barış ve kardeşliği futbolun birleştiriciliği kimliğinde tüm dünyaya gösterebilmektedirler. Çok kültürlü bir dünya topluluğu için katkı sağlayabilir. Takım sporlarında hemen hemen her dalda takımın renkleri çok önemlidir. Renkler, taraftar ile takım arasındaki duygusal bağa büyük katkıda bulunur, takımlar renkleriyle sevilir ve tanınır. Çocukken bu renklere göre takım seçilir ya da o takım önceden seçilse bile çocukluk hatta yaşam takımın renklerini giymeye ya da en sevilmeyen takımın renklerini yanlışlıkla giymemeye özen göstererek geçer. Sporda renklere sahadaki farklı takımdaki oyuncuların karışmamasının ötesinde amaçlar yüklenir. Öyle ki bazen bir takımın adı unutulur da renkleri akılda kalır. Oyuncular giydikleri forma renkleriyle hatırlanır. Transferler sonrası renklerin yeni oyunculara yakışıp yakışmadığı tartışılır (<http://www.gazetebilkent.com>). Değişik çalışmalar, renklerin insanların psikolojik durumları ve gösterecekleri performans üzerine etkilerinin olumlu olacağı yönündedir. Renkler insanların bilinçaltını etkileyebilirler. Örneğin Kırmızı renk insanları etkileyici enerjiye sahip bir renktir. Yeşil renk kadınlara karşı ilgiyi çekebilir. Turuncu renk giymiş bir insanı görmek olumlu duyguları öne

* Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Anasanat Dalı.

** Dr. Öğr. Üyesi, Erciyes Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi.

çıkarmaya yardımcı ve neşeli olmayı sağlar. Sarı renk enerjik, hareketli bir benliğe kavuşma, idealleri ve hırsları ortaya çıkarmada etkili olduğu belirtilir. Yine insanların en çok mavi rengi sevdiğini, kırmızı ve yeşil renklerin onu takip ettiği kabul edilir. Kırmızı renkleri sevenlerin 'dost canlısı', sarı renk sevenlerin 'entelektüel' olduğu, turuncu rengi sevenlerin 'cesur ve hayalperest' olduğu, siyah rengi sevenlerin 'otoriter' kişilik ve mavi rengi sevenlerin ise 'popüler' kişilik yapısına sahip olduğu bilinmektedir (Matsumoto ve ark, 2005; İmamoğlu ve Demirtaş, 2017 a; Yamaner ve İmamoğlu, 2018).

Erkekler deniz mavisi, turuncu ve koyu mor ve yeşil renkleri tercih etmektedirler. Kadınlar açık mavi, firuze yeşili ve pembe renk gibi açık-uçuk renkleri tercih ederler. Çocuklar ise; kırmızı, yeşil, mavi, sarı ve turuncu gibi canlı renkleri ve kombinasyonlarını severler. Değişik çalışmalarda erkeklerin sarı rengi ve kadınların ise turuncu rengi tercih ettiği belirtilmiştir (İmamoğlu ve Demirtaş, 2017 b; İmamoğlu ve Demirtaş,2018). İnsan gözü tarafından ilk olarak fark edilen renk Sarı renktir. Bu nedenle sarı renk dikkat çekmek için kullanılmalıdır. Sarı renk üzerine siyah işlenmiş desenler veya yazılar dikkat çekerler. Bu kombinasyonlar en çok hatırlanan bir kombinasyon olarak belirtilir. Tarihte Pembe renk tutuklarında saldırgan hükümlülerin sakinleşmesi amacıyla kullanılmıştır. İnsanın öfkeli ve saldırgan olmak istese bile pembe renk nedeniyle bunu yapamadığı kabul görmüştür. Pembe renkli ortamda kalp kasları daha fazla çalışmadığı ve mevcut enerjinin emilerek azaltıldığı belirtilmektedir (Morton,1991).

Dünya şampiyonaları turnuvasına katılan takımların taraftarlarının da dünya arenalarında boy göstermelerine neden olmaktadır. Futbol taraftarları; cinsiyet ayrımı yapmadan, yaşlı ve genç, dini duygusu olan ve olmayan, kültür ve sosyoekonomik durum farklılıklarını bir yana bırakarak takımları desteklemektedirler. Sporun tanımında; takımlar ve taraftarlar arasında dayanışma, eşit oyun ve insanlar arasındaki karşılıklı saygıya dayanan ve kurallar çerçevesinde dizayn edilmiş ilişkiler için vardır. Dünya Kupası, Avrupa veya Şampiyonlar Ligi gibi uluslararası turnuvalar, dünyanın hemen hemen her yerinde izlenen kültürel kimliklerden oluşan bir araçtır. Dünya şampiyonalarında değişik renklerde ve milletlerdeki futbolcular yer almaktadır. Örneğin, 2013-2014 sezonunda İngiliz Premier Liginde 7 kıtadan en az 70 farklı topluluktan oyuncu vardı (Sonntag ve Ranc, 2015). Yine bir çalışmada sporcu, seyirci ve takımların teknik görevlilerinin değişik durumlarda yapmış oldukları baş, el, ve kol hareketlerinin müsabakaların düzeni üzerinde etkisinin olduğu kabul edilmiştir (İmamoğlu ve ark.,2015). Her ülkenin insanları arasında tarihteki kahramanlar ve semboller yanında kültürel anlamda renkler farklıdır. Bu ve benzeri nedenlerle futbol sahalarında farklı renklerde ve sembollerle kendini gösteren taraftarlara rastlanır (İmamoğlu ve Demirtaş,2018). Taraftarlar kendi ülkelerinin kültürlerini sokaktaki insanlara da yansıtmaya çalışırken renklerin etkilerinden faydalanmaktadırlar. 2018 Dünya kupasına gelen taraftarlar ilginç giyimleri ve şovlarıyla bu büyük şölene renk katarken kendi kültürlerinden de bazı kesitler sunmuşlardır.

Bu çalışmada 2018 Dünya futbol şampiyonasında taraftarların renkleri kullanımı ve şovları ile sahalardaki değişik kökenli futbolcuların çok kültürlülüğe etkisi üzerinde durulacaktır.

Gelişme

1-Taraftarlar için renklerin önemi: 2018 Dünya Kupası dünyanın her 4 yılda bir yapılan, dünyanın 6 kıtasını ve tüm ulusları, milletleri, kabileler, dinler, mezhepler ve etnik grupları temsil eden takımların katıldığı, insanları bir araya getiren dev bir spor organizasyonu olarak yapıldı (Emin, 2018). 2018 Dünya kupasında herkes kendi kültür mirasını sözlü veya uygulamalı olarak takımları ile sahada veya taraftarları ile tribünlerde yansıtmıştır. İnsanları etkileyen futbol kulüpleri hep renkleri ve amblemleri ile anılır. Taraftarlar gönül verdikleri ve ilgi duydukları kulüplerin renklerine bürünerek maçları seyretmeye veya ilgili yerlerde boy göstermeye çalışırlar. Atkılar, tişört ve şortla birçok özel eşya değişik renkleri taşır. Futbol taraftarları için formalarının renk ve desenleri yan yana gelmiş iki renkten çok daha fazlasını ifade eder. Taraftarlar formada buluşan o renklerin büyümesine kapılır. Hatta bazıları, ev eşyası ve araba alırken, giyinirken, hatta yemek yerken ve içerken güçlü rakiplerin renklerinden kaçarlar (Yamaner ve İmamoğlu,2018).

2- Renklerin etki gücü: Kırmızı renk harekete geçirici etkisinden dolayı, sporcu ya da spor kulüplerinin göz önüne alması gereken bir renktir. Kırmızı, bir yandan güç ve kuvveti tanımlarken, diğer yandan rakip sporcuların daha saldırgan hareket etmelerine ve daha fazla dikkatli olmalarına neden olabilir. Kırmızı ve sarı renkler bu anlamda rakibi daha saldırgan duruma getirirken, yeşil ve mavi renklerde zıttı durumda durgun davranış göstermelerine neden olabilir. Bu ve benzeri nedenlerden forma renklerinin spor ve spor psikolojisi açısından iyi seçilme ve kombine edilmesi başarı ve kazanma şansını etkileyebilir. Kırmızı, rakip takımın daha hırslı oynamasına neden olduğundan mavi forma ile mücadele eden bir takımın, kırmızı renkli forma ile mücadele eden bir takıma karşı daha avantajlı olduğu söylenmektedir. Özellikle kırmızı forma giyen futbolcular karşılarında daha dirençli oynayan bir takım bulurlar. Kırmızı

formaya karşı oynayanların daha fazla ceza alma ihtimalleri vardır. Kırmızı renkli formlara karşı oynayan takımda sarı kart ya da kırmızı kart görme ihtimalinin her zaman daha yüksek olduğu belirtilmektedir. Mavi ve yeşil renk ile oynayan takımın rakip takımı sakın bir psikolojik yapıya girebilir. Mavi renk formlar, rakip oyuncuları sakinleştirebilir. Bu nedenle mavi forma taşıyan takımlara karşı, saldırgan bir oyun sergilemek pek mümkün değildir (Yamaner ve İmamoğlu,2018; İmamoğlu ve ark.,2017a). Futbolda sahalarda zemin yeşildir. Kırmızı renk ise aslında futbolda çift taraflıdır. Bir tarafı insanları üzzerken, bir yönü ise sevinç yaşatır. Hakem eline cebine attığında kırmızı renk belirirse takımını bir kişi eksik bırakan oyuncu soyunma odasına gider. Teknik direktörler kenarda taktiklerini tekrar gözden geçirirken, bazı futbolcular karta itiraz ederler. Kırmızı kart görme anlamında futbola heyecan ve taktik katar. Suçlu olanı cezalandırırken tehlikeye maruz kalanı korur. Siyah futbolda da acının ve kederin rengi olarak görülür. Önemli birisi kaybedildiğinde, futbolcular kollarına siyah bant takarlar. Bu aslında mevcut acıyı bir kez daha hatırlatır. O bantlar 90 dakika boyunca formlardan çıkmaz. Futbol her ne kadar zevk verici bir oyun olsa da, siyah renk bu oyunun içinde acının da olduğunu hatırlatır. Beyaz, saflık ve temizlik simgesidir. Örneğin Penaltı noktası beyazdır. Çizgiler normal durumda beyazdır. Şayet beyaz çizgiler çizilmese idi, "top bizi hiç sevmedi", "top çizgiyi geçti veya geçmedi", "hakem acımadan, tereddüt etmeden beyaz noktayı gösterdi" ve bunun gibi birçok tartışma futbol literatüründe kendine yer bulamazdı. Top getirilir, beyaz noktaya konur ve gol olması için beyaz kale çizgisini geçmesi beklenir. İşte futbolda beyaz renk bir heyecan patlamasıdır. Hem saf, hem temiz hem heyecan ifadesidir. Futbolda sarı renk ise başka bir önem taşır. Kimi tuttuğu takımın rengi diyebilir, kimisi korner bayrağı diyebilir. Ama kart olarak sarı kart futbolda sınırlayıcıdır. Nitekim sarı rengi havada belirince, futbolcu ve teknik heyeti bir korku sarar. O karttan sonra daha dikkatli davranma dönemi başlar. Futbolcunun enerjisi azalabilir. Futbolda Sarı kart rengi tedbirli olma ve endişeyi hatırlatır (<http://www.salom.com>, İmamoğlu ve ark., 2017 b).

3- Tercih edilen renkler: Siyah ve kahverengi renkler takımlar ve taraftarlarca pek tercih edilmelidir. Siyah renk giyilen forma, futbolcuları olduğundan daha zayıf ve çelimsiz gösterir. Sarı ve beyaz renk ise olduğundan daha iri cüsseli ve hacimli gösterir. Bu nedenle beyaz ya da sarı renk formaya karşı oynayan siyah formalı futbolcuların başarı şansı azalır. Kahverengi forma ile mücadele eden futbolcular adeta sahada kaybolurlar. Yine kahverengi forma giymiş takımı rakip takımın ciddiye almadığı belirtilir. Bu yüzden takımların kahverengi forma ile mücadele etmemeleri önerilir. Turuncu renkte forma taşıyan takımlar sayıca üstün görülebilir. Turuncu rengin giyildiği grubu sayıca çok gösterdiği ifade edilir. Bir futbol maçında turuncu renklere forma giymiş bir takımın sanki 11 futbolcu değil de, 15 futbolcu ile sahada olduğu izlenimi verdiği belirtiliyor. Pembe renk formlar rakibi zayıflattığı belirtilir. Pembe rengin insanı sakinleştiren, teskin eden ve enerjisi yok eden etkisi vardır. Pembe renkli forma rakip takımın gücünü zayıflatarak motivasyonunu düşürdüğü kabul edilir. Enerjisi bertaraf eden etkisinden dolayı bazı futbol takım yöneticileri, rakip takımın soyunma odalarını pembeye boyattıkları iddia edilir. Bu durumda rakip oyuncular, enerjileri düşük bir şekilde futbol sahasına çıkarlar. Araştırmalara göre rekor denemeleri için ideal renk olarak mavi rengin olduğu belirlenmiştir. Haltercilerin, atletizm branşı sporcularının ve yüzücülerin mavi renk salonlarda, mavi formlarla yarışmaları, rekor kırma ihtimallerini yükseltebilir. Renkler canlı olarak seçilir, güzel kadınlar veya erkeler üzerinde tamamlayıcı olarak semboller ile birleştiğinde olumlu sonuçlar doğurabilir. Örneğin 201 Avrupa Futbol Şampiyonasında Belçika taraftarı kız, maçta çekilen fotoğraflarıyla çok konuşulmuş, büyük bir kozmetik firmasından teklif almıştı. Brezilya'daki Dünya Kupası'nda tribünde görüntülenmesinin ardından ünlü olan ve Fransız kozmetik firması L'Oréal'in model olarak anlaşma yapmıştır (www.haberturk.com). Taraftarlar renkli görüntüleri ile toplumun ve yöneticilerinde ilgisini çekmektedirler (<http://www.haberturk.com>). Primer renkler saf renkler olarak kırmızı, sarı ve mavi renktir. Sekonder renkler ise yeşil, turuncu ve mor renk olarak bilinir. Birde tersiyer renkler vardır. Bunlarda primer ve sekonder renklerin birbiri ile karıştırılmasında elde edilen renklerdir. Bunlarda kırmızı-turuncu, kırmızı-mor, sarı- turuncu, mavi-yeşil, mavi-mor ve yeşil-sarı renkler olarak tanımlanmıştır. Kırmızı renk canlılık ve tutkunluk anlamında kabul edilir ve olumsuz düşünceleri uzaklaştırmada faydalı olduğu kabul edilir.

4- Renklerin insan psikolojisine yansması: Renkler içerisinde en enerjik renk olarak görülür. Etkisinden yaralanmak için değişik uygulamalar vardır. Örneğin kırmızı renkli kumaş İskoçya'da burkulmaları sarmak için kullanılır. Yine İrlanda da boğaz ağrısına iyi geldiği düşünülür. Hatta Makedonya da ateşi düşürmek için kullanılır. Parlak kırmızı rengi ile olan yakut taşı Çin de yaşam süresini uzattığına inanılarak takılmaktadır. Kırmızı aşk rengi olarak da kullanılır. Turuncu, bolluk verme anlamında kullanılır. Değişik kültürler de ateş ve alev, zevk, kuvvet, heyecan ve macera rengi olarak bilinir. Heves uyandırır. İnsanlara karşısındakileri affetme ve yeniden yaşama bağlanma duygusu verir. Mükemmel bir stres uzaklaştırıcı ve yatıştırıcı olup bu nedenle kayısı ve şeftalinin anksiyete'ye iyi geldiğine inanılır. Sarı

üstünlük sağlama ve avantajlı konuma getirme düşüncesiyle kullanılır. Kararlılık ve metanet içinde olma, kendine güvenme, bilgelik, şan veya şöhret anlamına da gelir. Sarı yaratıcılık rengidir. Renkler içerisinde en neşeli ve coşturucu renklerden biridir. Farklı görüş açıları ile algılamada ve doğru karar vermede çok yardımcı olduğu kabul edilir. Bazı büyük dinlerde Tanrıca sembolüdür. Sarı rengin özelliklede soluk sarının kendine atfedilen kıskançlık, vefasızlık, korkaklık, hastalık gibi olumsuz anlamı da vardır. Yeşil zindelik ve yenilenmenin rengidir. Zihinsel görüntülerin %99'u yeşil renktir. Uluslararası dilde tabiat ve güzellik anlamına gelmektedir. Batı kültüründe yeşil insan doğurganlık tanrısı olarak ortaya çıkar. Dini inancı olmayanların törenlerinde yeşil renk çok kullanıldığı için Hz. İsa zamanında yeşil renk cezalandırılmıştır. 15. Yüzyılda gelin kıyafeti olarak sembolize edilmiştir. Müslümanlar için kutsal renk yeşildir. Mısırdaki bahar coşkusu ve umudu temsil ederek kutsallaşmıştır. İnsan gözü için sakinleştirici olduğu kabul edilir. Ağrıları azaltır. Stres ve depresyonu azalttığına inanılır. Örneğin Londra köprüsü yeşile boyandıktan sonra buradan atlayarak intihar edenlerin sayısının azaldığı tespit edilmiştir. Koyu yeşil ölüm korkusunu temsil eder. Parlak sarı yeşilin ise kıskançlık ve küskünlük yarattığı belirtilir. Mavi Müslümanlarda inanma ve imanın, kararlılık ve metanetin, okyanusların ve cennetin rengi olarak kabul görür. Gecenin ve sükûnet içinde olma rengidir. Sakinleştirici bir renk olarak barış, hassasiyet ve sadakat kelimeleri yerinde de kullanılır. Gecelerin derin mavi rengi sezgileri ve duygusal tarafları ortaya çıkarır. Lacivert biraz depresif etki ortaya çıkarır. Yirminci yüzyıldan itibaren erkek rengi olarak kullanılır. Pembe ve kırmızı kadın rengi olarak kullanılır. Mor krallık ve hükümdarlık rengi olarak kabul edilir. Menekşe ve mor renkler derin psikolojik etkilere sahiptir. Bu nedenle birçok ruh ve sinir hastalarında hastayı sakinleştirmek ve etkisiz konuma getirmek için tedavi amacıyla kullanılırlar. Takıntıları ve korkuları yok etmede yardımcıdırlar. Artistik ve müzikal renkler olarak görülürler. Siyah renk sanat ve dinlerde umutsuzluk, günah ve yas anlamında kendine yer bulmuştur. Bugün olumsuz anlamı yanında erdem, ihtiyat ve akıllı olma anlamında da kullanılır. Aynı zamanda sessizlik içinde olma ve gizemli halde bulunma rengidir. İnsanlara saklanma duygusu verir. Beyaz renk ise saflık, barış, iyilik anlamında kullanılmaktadır. Sakin bir kişilik, gevşemiş bir durumda olma ve iç huzuru temsil eder. Günümüzde genellikle gelinlikler beyazdır. Fakat Çin'de beyaz yas rengidir. Bu nedenle gelinlikler de kullanılmaz. Umutsuzluktan kurtulma ve duygusal şoku tedavi etme amacı ile kullanılır. Diğer renklerden Gri bağımsız ve kendine güveni temsil eder. Turkuaz Dürtü yaratmada etkilidir. Kahverengi insanlara kararlılık duygusu verir (Akkın ve ark., 2004; Yamaner ve İmamoğlu, 2018).

Tablo 1: 2018 Dünya Futbola Şampiyonasında bazı kadın taraftarların kullandıkları renk ve semboller

5-Taraftarların renk tercihinde diğer faktörler: Bazı taraftarlar kendi ulusal takımlarının rengini benimsemiştir. Dünya kupasında taraftarların çoğunluğunda bu görülmektedir. Bunun yanında taraftarlar benimsedikleri rengin günlük yaşamlarında kullanımı içinde gayret göstermektedirler. Örneğin Manisa'da profesyonel liglerde mücadele eden Manisa spor, Akhisar spor ve Turgutlu spor taraftarları, otobüs renklerinin kendi takımlarının renklerinin olması için yoğun çaba sarf etmişlerdir. (Yamaner ve İmamoğlu,2018). 2018 Dünya şampiyonasında Stadyumları dolduran taraftarlar arasında bulunan birbirinden güzel kadınların turnuvayı daha da güzel hale getirdiği belirtilmiştir (<https://tr.sputniknews>). Futbolun varlık nedeni olarak gösterilen taraftarlar ve seyirciler şovlarıyla turnuvaya renk katmışlardır. Dünya Kupası'nda tribünlere en çok Rus taraftarların olması kendi ülkeleri olduğu için beklenen bir sonuçtur. Bunlar arasında dikkat çekenler vardır. Bunlardan biri ise güzelliğiyle en çok dikkat çeken Rus taraftar Natalya Nemchinova'dır. Bu güzelin ise eski Moskova güzeli olduğu ortaya çıkmıştır (<http://www.medyafaresi>). Taraftarlar takımların destekleme yanında ülkelerinin imajına da olumlu katkı yapmaya çalışmışlardır. Örneğin Soğuk insanlar olarak kabul edilen Ruslar, bu kez tribünlerde yaptıkları şovlarla ve gösterişli kıyafetlerle bu imajı yıkmaya çalıştılar. Rusya tribünlerinin ilk günden bu yana dikkat çekmesinin bir nedeni de Rus güzel olduğu belirtilmektedir (<http://www.medyafaresi.com>). 2018 Dünya kupasında genç kadınlar "Dünya Kupası'nun en ateşli taraftarları" olarak ilan edildi. Bunun yanında dünya kupasında kadınların bu şekilde öne çıkmasına olmuşuz bakanlarda olmuştur. Örneğin stadyumlar "dünyanın dört bir yanından düz karınlı güzel kadınlarla doldu." Kadınların futboldan anlamadıkları, Dünya Kupası'nı erkek arkadaşlarını etkilemek, ilgi çekmek veya yakışıklı ve kaslı futbolcuları görmek için izlediklerine yönelik yorumlar yer almaktadır (<https://www.bbc.com>).

Tablo 2: Formda olan kadın taraftarların renk ile forma şekli beraber sergilemesi

Fransa Mili takımında siyah tenli futbolcuların yer alması ve bunlardan 19 yaşındaki star oyuncu Kylian Mbappe ve Ngolo Kante'nin başarıdaki katkıları onların 1998'deki dünya kupasında "Black-blanc-beur /siyah-beyaz-arap" sloganını terk ederek 2018 Dünya kupasında Fransız anayasası sembol kelimeleri "Özgürlük-eşitlik-kardeşlik/Liberte, egalite, fraternite" sloganını öne çıkarmasına etkindir (<https://www.amerikaninsesi.com>). Başarı sporda renk ayrımını ortadan kaldırmakta olduğunu görmekteyiz. 2018 Dünya kupasında başka bir ilk yaşanmıştır. Bu Japon taraftarların tribünleri temizlemesi idi. Bu davranışın kaynağı Osaka Üniversitesi sosyoloji profesörü Scott North'a göre Japonların temizlik kültürü çocukluktan gelmektedir. Öğrenciler her gün okulları temizlemektedirler. Temizlik öğrenmenin bir parçasıdır. Okuldan gelen bir temizlik kültürü vardır Yine 1990'lı yıllarda Japonya'da yaşanan çöp sorunu nedeni ile Japonya da her apartmanda şu yazar" Komşularınızla yaşayacağınız çöp sorunları kolaylıkla çözülür. Rahat ve huzurlu bir yaşam sürmek için lütfen çöp toplama kurallarına uyun" Bu çöp poşeti kullanma zorunluluğu yıllar sonra çöp toplama kültürü şekline dönüştü (<https://www.sporx.com>). Görüldüğü gibi taraftarların yaptıkları davranışlar kendi kültürlerinden ve yaşam biçimlerinden dünyaya örnekler verebilmektedir. Taraftarlar arasında görülen çok renklilik aslında sahalarda da görüldü. Fransa, İngiltere, Almanya, Belçika, İsviçre, İsveç ve diğerleri artık 'kozmpolit' takımlar oldu. Milli takımlarındaki oyuncularının önemli bir kısmı veya çoğunluğu birinci veya ikinci kuşak göçmenlerden veya kendi yerli halkı dışında insanlardan oluşmaktadır (Tunçdemir, 2018). Özellikle şampiyon olan Fransa'nın 11 futbolcusunun yapancı kökenli olması dikkat çekmiştir. Özellikle te 2018 Dünya Şampiyonası finali Avrupa'da son yıllarda yükselen milliyetçilik ve yabancı düşmanlığına karşı çok iyi bir ders olduğu belirtilmiştir. Bir tarafta Mandzukic, Rebic, Kramaric ve Perisic gibi tamamen Balkan ülkeleri kökenli futbolculardan oluşan tek etnik kökenli Hırvatistan takımı vardı. Diğer takım Fransa ise Pogba, Mbappe, Umtiti, Fekir ve Tolisso gibi tamamen farklı etnik ve dini kökenlilerden oluşmaktaydı (<https://www.haberler.com>). Fransa milli takımının üçte ikisinden fazlası göçmen kökenli idi ve tek etnik kökenli Hırvatistan'ı 4-2 yendi. Fransız milliler, Avrupa'da yerli ve yabancı ayrımı yapanlara karşı iyi bir ders oldu. Çok kültürlülük bir ülkenin başarılı olmasının önünde bir engel olmadığı görüldü. Çok kültürlülüğün ayrışma ve bölünme değil, birlik ve beraberlik olabileceği görüldü.

SONUÇ

2018 Dünya futbol şampiyonasında seçilen canlı ve değişik renk bileşenleri formda kadınlar veya erkeler üzerinde şampiyonaya ilgiyi artırırken çok kültürlülüğe de katkı sağlamıştır. Taraftarlar renklerin ve renkleri ihtiva eden formaların, şort ve tozlukların etkisine kapılırlar. Sporcular için olduğu gibi taraftarlar içinde bazı renkler konusunda olumlu ve bazı renkler konusunda olumsuz inanışlar vardır. Dünyadaki büyük spor organizasyonları, takımlar ve taraftarlar ile birlikte farklı kültür ve dinler arasında iletişime, diyaloga, halklar arasında barış ve dayanışmaya teşvik eden bir fırsat olarak görülmelidir. Taraftarların kullandığı renkler bazı renkli semboller ile birleştiğinde olumlu sonuçlar ortaya çıkaracağı düşünülmektedir. Taraftarların taşıdıkları değişik canlı renkler ve karışımları ülkelerin tanınması ve futbola olan ilgiyi artırabilir. Dünya Kupası, dünyadaki tüm halklar arasında diyalog kültürünü geliştirmekte önemli bir üstlenmelidir.

KAYNAKÇA

- Akkin C.; Eğrilmez, S.; Afrashi, F. (2004). Renklerin İnsan Davranış ve Fizyolojisine Etkileri. *T.Öft. Gaz.* 33,274-282
- Emin İ. (2018). *Dünya Kupası kültür, ulus ve dinlerin diyalogu*. <https://turkish.aawsat.com/2018/06/article55407677/dunya-kupasi-kultur-ulus-ve-dinlerin-diyalogu>
- İmamoğlu, G.; Yamaner, E.; Berk, Y. (2017 a). Characteristics and Effects Of Maskots In Organizations Of Olympic Games and Some World Champions. *The 9th Conference of the International Society for the Social Science, Abstract Book*, www.issss2017.org.s.80
- İmamoğlu, G.; Yamaner, E.; Kaplan, A. (2017 b). Logos and Mascots of The Selected Football Teams. *The 9th Conference of the International Society for the Social Science, Abstract Book*, www.issss2017.org.s.81
- İmamoğlu, G.; Demirtaş, Ö. (2017a). Minder Güreşinde Sembol Logo ve Maskot Kullanımı/ Symbol, logo and mascot use in modern wrestling . *Uluslararası Türk Halkları Geleneksel Oyunlar - Sporlar Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Kahramanmaraş, s. 512-518
- İmamoğlu, G.; Demirtaş, Ö. (2017b). Geleneksel Güreşlerde Kullanılan Kıyafetler ve Renkler/ Clothes and colors used in traditional wrestling. 6. *Uluslararası Türk Halkları Geleneksel Oyunlar - Sporlar Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Kahramanmaraş, s.474-480
- İmamoğlu, R.; İmamoğlu, O.; Gökalp, M.; Taşmektepligil, M. Y. (2015). Sporcu, seyirci ve teknik sorumluların sevinç, kızgınlık gösterileri ve yapmış oldukları el, kol, baş ve vücut hareketlerinin müsabaka seyri üzerindeki etkisi. *Uluslararası Spor Bilimleri Araştırma Kongresi*, 10-13 Eylül. Çanakkale
- İmamoğlu, G.; Demirtaş, Ö. (2018). Futbol Taraftarlarının Renkleri Kullanımı. 6. *Uluslararası Bilim, Kültür ve Spor Kongresi Bildiri Özet Kitabı*, sh.86, Lviv, Ukrayna, <http://www.iscs-conference.org/index-TR.php>
- Matsumoto D., Jun Konno, Stephanie Hata, Masayuki Takeuchi, (2005). Blue Judogis may Bias Competition Outcomes, *Research Journal of Budo*, 1-10.
- Morton, Walker (1991). *The Power of Color*. New York: Avery Publishing Group.
- Sonntag A., Ranc D. (2015). UNESCO Publishing, COLOUR? WHAT COLOUR, Report on the fight against discrimination and racism in football. Published in 2015 by the *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization*, 7, place de Fontenoy, 75352 Paris 07 SP, France
- Tunçdemir C., (2018), <http://t24.com.tr/yazarlar/cemal-tuncdemir/dunya-kupasi-dunya-hakkinda-neler-anlatiyor,20060>
- Yamaner, F.; İmamoğlu, G. (2018). Sports Performance Colors Power and Effect. *Turkish Studies*, Volume 13/15, p. 515-526. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.13602>

İnternet kaynaklar:

- <https://www.haber3.com/guncel/sporda-galibiyet-getiren-renkler-haberi-1400979>
- <http://www.haberturk.com/spor/2016-avrupa-sampiyonasi/haber/1260618-irlandali-taraftarlara-paris-kentinin-madalyasi-verilecek>
- http://www.salom.com.tr/haber-88385-renklerin_diliyle_futbol_.html
- <https://tr.sputniknews.com/foto/201807171034314929-2018-dunya-kupasi-en-guzel-kadınlar/>
- <http://www.medyafaresi.com/foto-galeri/guzelligiyle-dunya-kupasina-damga-vuran-taraftar-18-film-yildizi-cikti/873461>
- <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-44624285>
- <https://www.amerikaninsesi.com/a/fransa-da-zafer-sarho%C5%9Flu%C4%9Fu/4484399.html>
- <http://www.gazetebilkent.com/2014/04/17/nfl-takiminizi-secin-2-renkler-logolar-ve-formalar/>
- <https://www.sporx.com/japonlar-tribunleri-neden-temizliyor-SXHBQ717205SXQ>
- <https://www.haberler.com/cok-kultur-luluk-dunya-sampiyonu-11057049-haberi/>